

CONSECINȚELE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE MUNCII NEDECLARATE ȘI SUBDECLARATE

I. Considerații generale

Definire și forme de manifestare. Termenul de "muncă nedeclarată" (MND) reprezintă la nivel european orice activitate remunerată, care este legală în ceea ce privește natura ei, dar nu este declarată autorităților publice, luând în calcul diferențele sistemelor de reglementare din statele membre ale Uniunii Europene. Termenul a înlocuit și completat expresia uzitată în România de muncă "la negru" (muncă fără forme legale de angajare), odată cu modificarea adusă Legii nr. 53/2003 - Codul muncii de O.U.G. nr. 53/2017. În prezent, în sensul Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, modificată și completată, munca nedeclarată reprezintă:

- primirea la muncă a unei persoane fără încheierea contractului individual de muncă în formă scrisă, cel târziu în ziua anterioară începerii activității;
- primirea la muncă a unei persoane fără transmiterea elementelor contractului individual de muncă în registrul general de evidență a salariaților, cel târziu în ziua anterioară începerii activității;
- primirea la muncă a unui salariat în perioada în care acesta are contractul individual de muncă suspendat;
- primirea la muncă a unui salariat cu depășirea duratei timpului de muncă stabilită în cadrul contractelor individuale de muncă cu timp parțial.

Munca în afara cadrului legal este prezentă și se manifestă sub mai multe forme, dintre care amintim:

- Activitatea nenormată, total neevidențiată și nefiscalizată, desfășurată în afara contractului individual de muncă sau contractului civil de prestări de servicii, fără stat de plată legal întocmit și plata obligațiilor la bugetul de stat, fără pontaj pentru evidențierea normei de timp, fără documente privind norma de producție și felul muncii și nenominalizarea în nici un fel a persoanei care prestează munca și care se realizează, de regulă, prin înțelegerea dintre angajator și angajat (munca la negru);
- Orice activitate remunerată care este legală în ceea ce privește natura ei, dar nu este declarată autorităților publice. Această definiție asociază munca nedeclarată cu fraudă fiscală și/sau fraudă sistemului de securitate socială și acoperă activități diverse, pornind de la servicii de menaj neoficiale până la munca clandestină efectuată de rezidenți ilegali, dar exclude infracțiunile.
- Muncă parțial neevidențiată și nefiscalizată realizată prin evidență dublă și așa numita plată "în mână" reprezentând plus față de evidența din documente; Astfel, angajatorii preferă să încheie contracte de muncă pe salariul minim garantat, cealaltă parte a remunerației, până la salariul "în mână", fiind plătită "la negru" (munca la gri);

printre modificările și completările aduse Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată de O.U.G. nr. 117 din 4 octombrie 2021, apare noțiunea de muncă subdeclarată, definită ca fiind "acordarea unui salariu net mai mare decât cel constituit și evidențiat în statele de plată a salariilor și în declarația lunară privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate, transmisă autorităților fiscale";

➤ Incorecta evidențiere a producției realizate în norme de timp epuizante, mai mari de 8 ore, lucrătorul fiind abuzat și aflându-se la discreția patronului;

➤ Munca pe contract de muncă cu timp parțial care în realitate este de 8-12 ore pe zi;

➤ Specula, comerțul ilicit și contrabanda;

➤ Munca ocazională, în sezon, prin folosirea în mod ilegal a zilierilor sau ucenicilor;

➤ Activitatea domestică în gospodăriile populației, prin utilizarea personalului casnic fără încheierea unui contract individual de muncă.

➤ Munca în așa numitele "perioade de probă", fără încheierea unui contract individual de muncă.

Din experiența inspectoratului teritorial de muncă, s-a constatat că activitățile economice în care au fost identificate cele mai multe cazuri de muncă nedeclarată, sunt în acele sectoare ale economiei naționale în care se manipulează bani în numerar, context în care activitatea comercială în accepțiunea cea mai largă a termenului, este zona predilectă de manifestare.

Prin urmare, în județul Neamț, munca nedeclarată se întâlnește în construcții, prestări de servicii, comerțul organizat și neorganizat, stradal, în piețe, târguri, dar și în agricultură și exploatarea forestieră. Există muncă nedeclarată și în activitățile industriale și de tip industrial, dar fenomenul nu este de amploare. Credem că fenomenul se manifestă destul de pregnant și în legătură cu munca zilierilor, mai ales în sectoare de activitate greu accesibile cum sunt agricultura și silvicultura.

Cauzele muncii nedeclarate și categoriile de persoane depistate că lucrează fără forme legale de angajare

Cauzele identificate ca generatoare de situații de muncă nedeclarată sunt extrem de variate, au o determinare multifactorială și țin de situația economică a angajatului și angajatorului la un moment dat, de nivelul de instruire a acestora și nu în ultimă instanță, de cadrul legal și regimul sancționator.

Apreciem ca semnificative următoarele cauze:

➤ dezechilibrul dintre cererea și oferta de locuri de muncă pe piața muncii, datorat dispariției marilor unități industriale sau a restructurării acestora cu reducerea numărului de salariați;

➤ fiscalitatea apreciată, încă, drept ridicată de către majoritatea operatorilor de pe piața muncii;

➤ existența economiei subterane;

INSPECȚIA MUNCII

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ NEAMȚ

- faptul că marea majoritate a angajatorilor sunt adepții politici de obținere a unor profituri importante pe termen scurt, în detrimentul strategiilor de dezvoltare a firmei pe termen mediu și lung;
- instabilitatea economico-financiară a unor întreprinderi private din categoria IMM-urilor;
- vulnerabilitatea unor largi categorii socio-profesionale rezultată din faptul că își găsesc cu greu un loc de muncă conform cu pregătirea de specialitate și experiența în domeniu;
- necunoașterea prevederilor legale în vigoare, asociată cu neconștientizarea deplină a consecințelor ce derivă din neîncheierea, neînregistrarea și netransmiterea în registrul general de evidență a salariaților a contractului individual de muncă;
- nivelul scăzut al reconversiei profesionale;
- veniturile mici ale unei părți importante din populația activă și foarte mici pentru pensionari și nevoia presantă de completare a acestora până la nivelul de acceptabilitate al individului;
- numărul mare de absolvenți a diferitelor forme de învățământ în căutare de lucru, ca rezultat al unor cifre de școlarizare care nu țin cont de cererea de pe piața muncii, ci sunt dictate fie de dorința menținerii cu orice preț a instituției de școlarizare, fie din rațiuni comerciale;

Categoriile de persoane depistate că lucrează fără forme legale de angajare sunt:

- persoane cu nivel de educație scăzut;
- persoane fără calificare profesională sau cu calificare redusă;
- șomerii, care nu doresc să își piardă beneficiile și ajutoarele sociale;
- tinerii, care de cele mai multe ori nu au experiența necesară și care nu conștientizează importanța contribuției la fondurile de asigurări sociale;
- persoanele lipsite de venituri sau cu venituri reduse;
- persoanele care doresc să își suplimenteze veniturile prin practicarea muncii la gri, care poate fi definită ca acea formă de prestare a activității în care salariatul încasează o parte a drepturilor salariale fără ca asupra acestora să se manifeste politica fiscală a statului;
- pensionarii;
- copiii, pentru care consecințele prestării unei activități în afara cadrului legal pot avea repercusiuni grave asupra dezvoltării fizice și psihice ulterioare.

II. Consecințele economice și sociale

În România, ca și în restul țărilor membre ale Uniunii Europene, munca nedeclarată, prin natura sa, este foarte greu de stabilit cu exactitate, astfel încât dimensiunea acestui fenomen poate fi doar estimată.

Munca nedeclarată are efecte negative, pe termen scurt, dar mai ales pe termen lung, atât pentru individ, cât și pentru societate, precum și pentru bugetul de stat, existând o relație interdependentă între plata contribuțiilor și impozitelor și accesul la drepturile de asigurări sociale și alte măsuri de protecție socială.

Neplata acestor obligații legale conduce, pe de o parte, la lipsa de venituri către bugetul consolidat al statului, afectând totodată și sistemele de asigurare socială, iar pe de altă parte - și cel mai important -, la faptul că persoanele care prestează muncă nedeclarată nu pot beneficia de niciuna dintre formele de protecție socială prevăzute de lege.

Întrucât munca nedeclarată implică un loc de muncă nesigur, cu perspective pe termen scurt, fără posibilități de progres profesional, cu salarii mai mici decât cele de pe piața forței de muncă, fără protecție socială, efectele negative pentru cei care prestează activitate nedeclarată se manifestă inclusiv în poziția economico-socială precară în comparație cu salariații angajați cu forme legale.

Consecințele muncii nedeclarate se reflectă negativ și în economie, prin distorsionarea mediului concurențial. Astfel angajatorii care utilizează munca nedeclarată au mai puține obligații financiare și deci se află în concurență neloială cu acei angajatori care folosesc toate tipurile de resurse și depun eforturi reale pentru respectarea obligațiilor legale ce le revin.

Munca nedeclarată se poate manifesta doar cu implicarea celor două părți, respectiv angajatorii și salariații lor, având la bază practici neloiale care diminuează simțul responsabilității necesar într-o societate în care o parte importantă a resurselor este destinată protecției sociale.

Principala cauză a perpetuării acestui fenomen îl constituie avantajul financiar imediat, obținut atât de angajator, cât și de salariat, generat de sustragerea de la plata impozitelor și a contribuțiilor sociale.

Gravitatea consecințelor sociale și economice pe care le produce munca nedeclarată generează dezavantaje și situații de risc, atât pentru angajat cât și pentru angajator.

Între dezavantajele muncii "la negru" pentru angajat menționăm următoarele:

➤ nu are siguranța plății muncii prestate, plata acordându-se funcție de bunăvoința angajatorului, în realitate fiind amânată săptămâni sau luni, iar uneori nemaiavăd loc; în aceasta situație evaziunea fiscală este realizată atât de către angajator cât și de către angajat;

➤ nu este asigurat pentru riscuri previzibile și imprevizibile cum sunt: invaliditatea, accidentele de toate felurile, bolile, maternitatea, bătrânețea, decesul;

➤ nu are dreptul la indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii, boli profesionale și accidente de muncă;

➤ nu beneficiază de prestații și asistență pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă cum sunt: indemnizația pentru trecerea temporară în altă muncă, indemnizația pentru reducerea timpului de muncă și pentru carantină, ajutoare pentru diferite proteze, tratament balnear gratuit sau parțial gratuit și reabilitare profesională;

INSPECȚIA MUNCII

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ NEAMȚ

➤ nu beneficiază de indemnizația pentru maternitate (concediu pre și post natal) precum și pentru creșterea copilului sau îngrijire de până la 2 ani sau îngrijirea copilului bolnav;

➤ nu beneficiază de pensie de limită de vârstă, anticipată, anticipată parțial, de invaliditate;

➤ nu se acordă ajutorul de deces;

➤ nu beneficiază de asistență medicală gratuită, medicație gratuită sau compensată; nu se bucură de drepturile protective privind securitatea și sănătatea în muncă, de echipament de lucru și protecție și alimentație antidot la care ar avea dreptul în funcție de specificul activității;

➤ nu beneficiază de șomaj și indemnizație de sprijin;

➤ nu beneficiază de salariul minim pe economie, sporuri salariale determinate de vechime, condiții de muncă;

➤ nu are dreptul la concediul legal de odihnă plătit și alte concedii legal reglementate pentru evenimente deosebite (căsătorii, deces, nașterea unui copil în familie), pentru studii etc.;

➤ nu beneficiază de reducerea normei de timp ca urmare a condițiilor de muncă;

➤ nu i se plătește diurnă pentru deplasare și detașare și indemnizația de transport;

➤ nu are dreptul la cursuri gratuite de calificare, recalificare și reconversie profesională precum și alte măsuri active legal reglementate în vederea exercitării unei activități sau ocupării unui loc de muncă;

➤ nu i se plătesc tichete de masă;

➤ nu se bucură de protecția legală a femeilor și copiilor;

➤ nu exercită drepturile colective constituționale cum sunt: dreptul la asociere în sindicate, la negocierea contractului colectiv de muncă;

➤ este limitat dreptul la creditare bancară, etc.

În consecință, muncind în afara cadrului legal angajatul suportă de unul singur toate riscurile și consecințele negative ale acestei opțiuni pe piața muncii.

Deși în mai mică măsură, munca "la negru" implică riscuri și pentru angajator. Dintre acestea amintim:

➤ lipsa posibilității legale de a-l responsabiliza pe lucrător pentru eventuale pagube produse de acesta și deasemeni lipsa prerogativei disciplinare;

➤ sancțiuni contravenționale prevăzute de Legea nr.53/2003, modificată și completată - Codul Muncii;

➤ răspundere civilă delictuală pentru toate pagubele pricinuite de lucrători terților, precum și răspunderea patrimonială constând în calculul și plata contribuțiilor la bugetul statului cu toate influențele legale (majorări de întârziere, penalități și dobânzi).

Urmare celor menționate, conchidem că multitudinea formelor de răspundere legală ar trebui să fie în măsură să descurajeze angajatorul tentat să-și asume riscul muncii "la

negru". De asemenea, nu ar trebui să fie neglijat nici faptul că pe termen lung, organizația va avea performanțele concurențiale atenuate de calitatea, creativitatea și atașamentul îndoielnice ale unor lucrători „la negru”, pentru o firmă de care nu sunt legați prin nimic.

III. Ce este de făcut? Căi și modalități de combatere a muncii nedeclarate. Direcții prioritare de acțiune ale Inspecției Muncii și Inspectoratului Teritorial de Muncă.

Este nevoie ca toate formele de combatere a muncii nedeclarate să se încadreze în politicile de angajare, deoarece acest demers al statului va contribui la conjugarea eforturilor de implementare a celorlalte strategii din domeniu ale Guvernului (crearea locurilor de muncă legale, creșterea progresivă a salariului minim pe economie, continuarea la nivel instituțional a dialogului social, prin implicarea partenerilor sociali (sindicate, patronate, ONG-uri) în actul decizional, îmbunătățirea calității și productivității muncii, consolidarea coeziunii sociale, eliminarea sărăciei, evitarea distorsiunilor pieței).

Inspecția Muncii și Inspectoratul Teritorial de Muncă acționează cu precădere pentru prevenirea, depistarea și sancționarea muncii nedeclarate, urmărind ca prin mijloace proprii să combată și să diminueze acest fenomen.

În acțiunea de combatere a fenomenului muncii fără forme legale la nivelul Inspectoratului Teritorial de Muncă Neamț sunt utilizate atât metode directe, de control și sancționare, cât și indirecte, de influențare pe termen mediu și lung a atitudinii părților față de raportul de muncă. Ambele metode au un pronunțat caracter de prevenire.

Ce sancțiuni riscă cei care sunt prinși practicând munca “la negru”

Munca nedeclarată se sancționează contravențional conform art. 260 alin. 1 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, modificată și completată, astfel:

e) primirea la muncă a uneia sau a mai multor persoane fără încheierea unui contract individual de muncă, potrivit art. 16 alin. (1), cu amendă de 20.000 lei pentru fiecare persoană astfel identificată, fără a depăși valoarea cumulată de 200.000 lei;

e¹) primirea la muncă a uneia sau a mai multor persoane fără transmiterea elementelor contractului individual de muncă în registrul general de evidență a salariaților cel târziu în ziua anterioară începerii activității, cu amendă de 20.000 lei pentru fiecare persoană astfel identificată, fără a depăși valoarea cumulată de 200.000 lei;

e²) primirea la muncă a unuia sau a mai multor salariați în perioada în care acesta/aceștia are/au contractul individual de muncă suspendat, cu amendă de 20.000 lei pentru fiecare persoană astfel identificată, fără a depăși valoarea cumulată de 200.000 lei;

e³) primirea la muncă a unuia sau a mai multor salariați cu depășirea duratei timpului de muncă stabilită în cadrul contractelor individuale de muncă cu timp parțial, cu amendă de la 10.000 lei la 15.000 lei pentru fiecare persoană astfel identificată, fără a depăși valoarea cumulată de 200.000 lei;

e⁵) acordarea unui salariu net mai mare decât cel evidențiat în statele de plată a salariului și în declarația lunară privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate, transmisă autorităților fiscale, cu amendă de la 8.000 lei la 10.000 lei pentru fiecare salariat identificat în această situație, fără a depăși valoarea cumulată de 100.000 lei.

Prin derogare de la prevederile <LLNK 12001 2132 3P3 53>art. 28 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin <LLNK 12002 180 10 201 0 18>Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, contravenientul poate achita, în termen de cel mult 15 zile de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din amenda aplicată potrivit art. 260 alin. (1) lit. e)-e³), inspectorul de muncă făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.

De menționat că prin O.U.G. 53/2017 a fost eliminată răspunderea penală stabilită de legiuitor prin dispozițiile art. 264 alin 4 din Codul muncii pentru angajatorii care utilizau mai mult de 5 persoane, motivat de următoarele:

Din analiza modului de soluționare la nivel național a acestor dosare penale, în cvasitotalitatea cazurilor, organul de cercetare penală și instanța de judecată au pronunțat soluții de neîncepere a urmăririi penale sau de achitare, după caz, în considerarea lipsei de pericol social al faptei. Astfel, impactul stabilirii ca infracțiune a faptei de a primi la muncă mai mult de 5 persoane fără contract individual de muncă nu a fost cel așteptat, fapt care a generat o privare de efecte a reglementării și o discriminare între angajatorii, sancționați contravențional în limita maximă a amenzii reglementate de prevederile <LLNK 12003 0923 272 260 26>art. 260 alin. (1) lit. e), respectiv până la 100.000 lei pentru 5 persoane identificate fără contract de muncă, și angajatorii aflați în situația reglementată de <LLNK 12003 0923 272 264 18>art. 264 alin. (4), care, în urma analizei faptei sub aspect infracțional, sunt sancționați cu o eventuală amendă administrativă, al cărei quantum este extrem de redus (500-1.000 lei). În perioada 2016-iunie 2017, inspectoratele teritoriale de muncă au sesizat organele de cercetare penală cu privire la un număr de 349 de fapte de primire la muncă a unui număr mai mare de 5 persoane fără încheierea unui contract individual de muncă, în peste 90% dintre modalitățile de soluționare transmise inspectoratelor fiind dispusă măsura neînceperii sau a încetării urmăririi penale. Caracterul disuasiv al sancțiunii penale a fost lipsit de efecte, în marea majoritate a cazurilor instrumentarea dosarului penal genera consecințe contrare intenției de reglementare, iar cheltuielile ocazionate de judecarea dosarului penal rămâneau în sarcina statului.

Un alt element important prevăzut de Codul muncii este contravenția prevăzută de art.260 alin.1 lit.f - „prestarea muncii de către o persoană fără încheierea unui contract individual de muncă, se sancționează cu amendă de la 500 lei la 1000 lei”.

Nu în ultimul rând, amintim și de sancțiunile pe care le pot primi angajatorii care nu respectă prevederile legislației muncii pentru minori, și anume art. 265 alin.(1) din Codul Muncii, care stipulează că încadrarea în muncă a minorilor cu nerespectarea condițiilor legale de vârstă sau folosirea acestora pentru prestarea unor activități cu încălcarea prevederilor legale referitoare la regimul de muncă al minorilor, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Legiuitorul a statuat prin dispozițiile art.265 alin.(2) din Codul muncii: se sancționează cu închisoare de la 3 luni la 2 ani, primirea la muncă a unei persoane aflate în situație de ședere ilegală în România, cunoscând că aceasta este victimă a traficului de persoane.

Ce poti să faci dacă vrei să semnalezi munca “ la negru”?

INSPECȚIA MUNCII

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ NEAMȚ

➤ Trimiți o scrisoare adresată Inspectoratului Teritorial de Muncă din județul în care locuiești, care să conțină elementele de identificare ale agentului economic și descrierea situației, poți trimite sesizarea pe adresa de mail a inspectoratului (pentru I.T.M. Neamț: itmneamt@itmneamt.ro), sau poți scrie direct pe portalul extern al aplicației naționale COLUMBO.

➤ Poți depune personal o sesizare la sediul Inspectoratului Teritorial de Muncă Neamț, care este înregistrată pe loc la registratura instituției, sau o poți depune la Cutia de sesizări amplasată în loc vizibil, la intrarea în instituție.

➤ Informațiile privind munca fără forme legale ajung la Inspectoratul Teritorial de Muncă Neamț și de la alte persoane juridice de drept public sau privat, instituții și autorități publice centrale sau locale, ONG-uri, organizații sindicale.

Directii prioritare de actiune

Prevenirea cazurilor de muncă nedeclarată. Pentru prevenirea cazurilor de muncă nedeclarată, Inspecția Muncii are în vedere conștientizarea societății civile cu privire la consecințele practicării muncii nedeclarate, prin următoarele mijloace:

➤ cu ocazia acțiunilor de control, are loc o informare permanentă a angajatorilor cu privire la obligațiile ce le revin în domeniul relațiilor de muncă și în special cu privire la consecințele practicării muncii nedeclarate;

➤ realizarea unor campanii de informare adresate angajatorilor și angajaților care să aibă ca obiect evidențierea efectelor negative ale muncii la negru, ca o alternativa la acțiunile de control. Astfel, în anul 2022, inspectorii de muncă din cadrul Serviciului control relații de muncă și Compartimentului control muncă nedeclarată, au comunicat un număr de 2409 de scrisori de informare la angajatori, în cadrul campaniei de informare și conștientizare a angajatorilor în ceea ce privește necesitatea respectării prevederilor legale în domeniul relațiilor de muncă, la angajatorii care prestează activitate în domenii susceptibile de utilizare a muncii nedeclarate sau subdeclarate; de asemenea, în cadrul aceleiași campanii, au fost informate și persoanele care au completat fișe de identificare (3136 persoane);

➤ colaborare cu organizațiile sindicale și patronale, cu participarea unor experți în legislația muncii, sociologi, economiști, psihologi, reprezentanți ai Casei Naționale de Pensii Publice, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, Ministerului Finanțelor Publice etc., pe teme ce au ca obiect relațiile de muncă și interferența lor cu celelalte relații sociale, în cadrul întâlnirilor lunare/trimestriale, desfășurate la sediul Inspectoratului Teritorial de Munca Neamț, ale Consiliului Consultativ Tripartit.

➤ publicarea pe site-ul instituției a tuturor informațiilor legate de negocierea colectivă, procedură și legislație aplicabilă;

➤ realizarea unui contact permanent cu mass-media locală, în vederea formării unei atitudini civice corespunzătoare și responsabile, nefavorabile muncii nedeclarate;

➤ participarea la Comisiile de Dialog Social organizate la nivelul prefecturii;

INSPECȚIA MUNCII

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ NEAMȚ

➤ discuții în cadrul emisiunilor radiofonice și al emisiunilor televizate de mare audiență, organizate la nivelul fiecărui inspectorat, privind identificarea și combaterea muncii nedeclarate;

➤ instruirea reprezentanților angajatorilor privind obligațiile acestora în raporturile de muncă cu salariații, cu ocazia acțiunilor de îndrumare și control efectuate de inspectorii de muncă.

Identificarea cazurilor de muncă nedeclarată

Depistarea cazurilor de muncă nedeclarată reprezintă unul dintre obiectivele principale ale Inspecției Muncii, având în vedere că măsurile dispuse de către inspectorii de muncă și sancțiunile contravenționale aplicate conduc la descurajarea practicării muncii nedeclarate. În acest sens, mijloacele de informare vor fi extinse prin:

➤ folosirea în incinta inspectoratelor a unor cutii poștale, unde persoanele interesate pot furniza informații privind munca nedeclarată, fără să își decline identitatea;

➤ controale de fond și tip "campanii" în sectoarele de activitate cu incidență mare în utilizarea muncii nedeclarate;

➤ desfășurarea de controale încrucișate, pe baza unor protocoale de colaborare cu alte instituții "de linie" cu practici noi de control și controale interjudețene;

➤ mediatizarea sporită a aspectelor negative ale muncii nedeclarate, prin prezentarea rezultatelor acțiunilor de control;

➤ crearea și ținerea la zi a unei baze de date, atât cu persoanele identificate muncind "la negru" cât și cu angajatorii care folosesc "munca la negru".

Combaterea cazurilor de muncă nedeclarată

Principalele căi de acțiune în vederea combaterii cazurilor de muncă nedeclarată sunt:

➤ remedierea efectului direct al practicării muncii nedeclarate, prin obligarea angajatorilor de a încheia în formă scrisă contracte individuale de muncă pentru persoanele identificate că prestează muncă nedeclarată;

➤ intensificarea controalelor la angajatorii la care au fost depistate cazuri de muncă nedeclarată;

➤ dispunerea măsurilor cu caracter obligatoriu pentru respectarea prevederilor legale în domeniul relațiilor de muncă și urmărirea modului de îndeplinire a acestora la termenele stabilite;

➤ mediatizarea la nivel național a efectelor negative a prestării muncii nedeclarate prin difuzarea de spoturi publicitare prin intermediul Societății Române de Televiziune și Societății Române de Radiodifuziune;

➤ mediatizarea pe plan local prin organizarea de către inspectoratele teritoriale de muncă a unor conferințe de presă, mese rotunde, în care se transmit mesaje adresate tuturor cetățenilor cu privire la dezavantajele prestării muncii nedeclarate;

Cooperare interinstituțională

Cooperarea interinstituțională asigură o concepție unitară de acțiune în domeniul identificării și combaterii cazurilor de muncă nedeclarată și buna colaborare dintre

INSPECȚIA MUNCII

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ NEAMȚ

Inspecția Muncii și celelalte autorități publice centrale și locale, organizații neguvernamentale, cu atribuții în domeniu.

În acest sens, Inspecția Muncii a încheiat protocoale de cooperare în vederea diminuării fenomenului muncii nedeclarate cu următoarele instituții:

- Inspectoratul General al Poliției Române;
- Agenția Națională de Administrare Fiscală;
- Oficiul Național al Registrului Comerțului;
- Oficiul Român pentru Imigrări;
- Jandarmeria Română.

Prin aceste protocoale instituțiile semnatare și-au asumat ca responsabilitate informarea operativă cu privire la existența situațiilor în care se desfășoară muncă nedeclarată.

Cooperarea interinstituțională urmărește creșterea gradului de interoperabilitate și reducerea costurilor materiale și umane, prin utilizarea eficientă a bazelor de date existente și schimbul de informații relevante, de natură să susțină luarea celor mai bune decizii sectoriale.

IV. Date statistice privind activitatea Inspectoratului Teritorial de Muncă Neamț

Eficiența activității de control desfășurate în vederea identificării angajatorilor care folosesc munca nedeclarată, se reflectă în creșterea numărului de contracte individuale de muncă înregistrate declarate și implicit în creșterea contribuțiilor la sistemele de asigurare socială.

La data de:	Nr.angajatori activi	Nr. salariați activi	Nr. contracte active
01.01.2022	10.718	79.969	81.257
01.01.2023	11.573	80.473	82.499

Situația privind depistarea și sancționarea muncii nedeclarate pentru perioada 2017 - 2023

Nr. Crt.	Denumirea activității	2017	2018	2019	2020	2021	2022	5 Iuni 2023
1.	Nr. controale efectuate în domeniul RM:	1890	1854	1736	1642	1381	1447	782
2.	Nr. sancțiuni contravenționale aplicate:	174	229	354	349	432	743	404
3.	Valoare sancțiuni aplicate (RON):	1453000	2002900	3032100	1726800	1398500	1394800	540900
4.	<i>Nr. de persoane fără forme legale</i>	137	106	148	84	68	62	26
5.	<i>Nr. sancțiuni (muncă fără forme legale)</i>	75	120	208	124	100	99	40
	<i>- sancțiuni aplicate angajatorilor</i>	75	75	76	56	49	50	19

INSPECȚIA MUNCII

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ NEAMȚ

Nr. Crt.	Denumirea activității	2017	2018	2019	2020	2021	2022	5 Iuni 2023
	- sancțiuni pentru persoane fizice fără c.i.m.	0	45	132	68	51	49	21
6.	Valoare sancțiuni (muncă fără forme legale)	1370000	1940500	2921000	1620000	1300000	1190000	420500
7.	Nr. propuneri de urmărire penală înaintate instituțiilor competente pentru încadrarea în muncă a minorilor cu nerespectarea condițiilor legale de vârstă sau nerespectarea regimului de muncă al minorilor	6	2	3	2	0	2	1

Ioan Popescu

Inspector șef

I.T.M. Neamț